

ТОТАЛІТАРИЗМ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Нестеренко В. В.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Турута О.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

61166, Харків, просп. Науки, 14, каф. Філософії, тел. (057) 702-14-56

e-mail: vitalii.nesterenko@nure.ua.

Information technologies – the supremacy of methods and methods, how to get used for picking, collecting, processing and expanding information in the interests of the country. Totalitarianism is a type of political power, the establishment of a wide ideological manipulation, terror and violence. Having summed up two terms, it is recognized as new – "information totalitarianism", that is, totalitarianism in the information middle. Over the last ten years, information technologies have developed and expanded even more rapidly. The Internet became the number one in the list of information technologies. Vlady deyakikh krains have seen digital totalitarianism on the Internet for a long time.

Інформаційні технології – сукупність методів і засобів, що використовуються для вільного збору, зберігання, обробки і поширення інформації в інтересах її користувачів. Тоталітаризм – це різновид політичної влади, встановленню якої сприяє широка ідеологічна маніпуляція, терор і насильство. Сумістивши ці два терміни, отримаємо новий – «інформаційний тоталітаризм», тобто тоталітарні дії в інформаційному середовищі. Сучасне розуміння впливу тоталітаризму на інформацію збагачене роботами багатьох філософів, серед яких, Т. Адорно [1], Г. Почепцов [2], Б. Безсонов [3] і деякі інші. Але, незважаючи на значний інтерес науковців до зазначеної проблеми, досі залишаються недостатньо відомими саме аспекти взаємодії тоталітаризму з сучасними інформаційними технологіями.

Перш за все, потрібно відзначити, що розвиток інформаційних технологій веде до появи інформаційного суспільства, яке в свою чергу веде до розширення простору особистої свободи людини. Удосконалення інформаційних технологій сприяє більшому простору свободи, що суперечить основним принципам тоталітаризму – системі політичного панування, за якої Державна влада поглинає всі форми та сфери життєдіяльності людини. Інформаційний тоталітаризм – це своєрідний спосіб організації інформації, який характеризується всебічним і всеохоплюючим контролем влади над цілями інформації та відповідності її загальнообов'язковій ідеології.

За останні десять років інформаційні технології розвивалися і поширювалися дуже швидко. Інтернет став номером один в списку інформаційних технологій. Влади деяких країн почали готувати цифровий тоталітаризм в Інтернеті завчасно.

Гарним прикладом країни, що має цифровий тоталітаризм, є Китай. Контроль над Мережею в КНР здійснюється на національному рівні – по даним американської газети The New York Times, роботу системи фільтрації інформації забезпечують більше 30 тис. людей. Основна система інтернет-фільтрації в Китаї іменується «Золотий щит». Її розробка почалася в 1998 році, а офіційний запуск відбувся в 2003-му. Вартість її створення склала близько \$ 700 млн. Завданням «Золотого щита» є блокування доступу користувачів з материкового Китаю до деяких інтернет-ресурсів, розташованих на серверах за межами країни. Основною метою такої цензури стала блокування ресурсів, які створювали альтернативу політичній реальності. Потрібно було направити потік користувачів в якийсь домінуючий, дуже зручний всім і при цьому контрольований державою сервіс, таким став WeChat.

Але не слід путати цифровий тоталітаризм із оправданою цензурою, яка закріплюється в конституції країни. Наприклад, в Україні заборонено провайдерам надавати послуги з доступу користувачам мережі Інтернет до сайтів групи «Mail.ru», «Яндекс», соціальних мереж «Вконтакте» та «Однокласники» та ін. Під санкції також потрапили деякі інші компанії. Чим це відрізняється від інформаційного тоталітаризму? В першу чергу, це економічні санкції, які мали б залишити росіян без доходів від реклами в Україні і зменшити прибутки держави-агресора загалом. Ще одна причина блокування полягала в тому, що законодавство Росії дозволяє Федеральній службі безпеки (ФСБ) отримувати всі дані про користувачів російських сайтів. Тому з міркувань безпеки та захисту персональних даних українців був виданий указ, який обмежив доступ до низки російських ІТ-продуктів.

Дуже часто, цифровий тоталітаризм не вдається встановити повністю. Так в ряді країн (головні з них Білорусь і Росія) не вдалося заблокувати месенджер Telegram. Так з'явився термін «цифровий опір». Telegram в Росії був заблокований в квітні 2018 року через відмову передати ФСБ ключі шифрування листування користувачів. Хоча передача таких даних людей заборонена, що закріплено в Конституції Російської Федерації.

Отже, інформаційний тоталітаризм в демократичному світі не має місця, адже він суперечить принципам вільності, наприклад, вільні інформація в Інтернеті й ідеологічна маніпуляція ніяк не може існувати разом. Китай є лідером серед країн, що проводять інформаційний тоталітаризм. Деякі країни, наприклад, Росія, не в змозі проводити такі дії.

Перелік посилань

1. Адорно Теодор. Исследование авторитарной личности. – М.: Серебряные нити, 2001.
2. Тоталитарный человек: Очерки тоталитарного символизма и мифологии. – К.: Глобус, 1994. – 152 с.
3. Безсонов Б. Фашизм: идеология і практика. М., 1985.